

DINAMICA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI TEXTILE ȘI DE CONFECȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Alexandru GRIBINCEA, dr. hab., prof. univ., ULIM
Aliona CERNOVA, drd., ULIM

Sectorul textil din Republica Moldova este un sector important de export al țării și încă mai are un potențial imens de creștere. Această industrie a reprezentat 1,5% din PIB și 3,9 (NBS) din PIB de fabricație. Textilele au angajat peste 2750 de lucrători în 2010, 4092 în 2011 și 4118 în 2012. Cele mai importante destinații de export pentru producătorii de textile din Moldova sunt țările UE. Principalele avantaje competitive ale Moldovei includ o forță de muncă competitivă și este una dintre cele mai ieftine locații. Cele mai multe dintre aceste locuri de muncă sunt din mediul rural, și anume aparțin femeilor tinere, care alcătuiesc 85-95 la suta din totalul lucrătorilor T&A. Valoarea textilelor fabricate a fost de 33,8 milioane € în 2010 și a crescut mai mult decât dublu până la 68,14 milioane € în 2011 și 78,95 € în 2012 (NBS). Republica Moldova are un acces ușor atât la piețele CSI cât și la piețele europene. Peste 83 de companii (NBS) operează în industria textilă din Moldova, cele mai multe dintre ele în prelucrare – CM (tăiat și confecționat), CMT (tăiat, confecționat și scurtat). Majoritatea partenerilor străini interesați de outsourcing sunt de origine italiană, germană și olandeză, și includ Dolce & Gabbana și Trussardi, spre exemplu.

Cuvinte cheie: textile, producere, comerț, avantaje, competitivitate.

Introducere. Industria textilă și de confecții intră în componența ramurilor industriale dezvoltate ale lumii, depășind considerabil așa ramuri, precum: producția de mașini, complexul militar-industrial, producția mijloacelor de transport și multe alte ramuri. În principiu, industria textilă și de confecții cuprinde, înainte de toate, țesătoria, fabricarea prin tricotare și croșetare, vopsirea, fabricarea de covoare și preșuri, fabricarea a diverse metraje din fibre naturale și sintetice. Dezvoltarea industriei textile și de confecții este condiționată, nemijlocit, de creșterea populației Terrei și creșterea bunăstării acesteia.

Astfel, consumul de țesături și de îmbrăcăminte a crescut în ultimii 20 de ani în Europa cu 40%, în SUA – cu 70%, iar în Japonia – cu 200%. În comerțul mondial s-a creat o piață mondială durabilă de producție textilă. Cifra de afaceri mondială din anul 2010 al operațiunilor de export-import al textilelor este estimat la 340 miliarde USD [6].

Principalii exportatori de producție textilă sunt: China, India, Honkong, Coreea de Sud, Taiwan, Germania și Italia. O anumită poziție pe piețele de producție textilă îi revine și Republicii Moldova.

Retrospectivă. Industria textilă și de confecții a Moldovei a început să se dezvolte după al doilea război mondial. În anii 1947-1960 au fost pregătite pentru producție fabricile de tricotare și croșetare, de împâslire, de ciorăpărie și lenjerie în or. Chișinău, combinatul de mătase în or. Bender, fabrica de textile și galanterie textilă în or. Orhei. În anii

THE DEVELOPMENT DYNAMICS OF THE TEXTILE AND CLOTHING INDUSTRY IN MOLDOVA

Alexandru GRIBINCEA, PhD, Professor, ULIM
Aliona CERNOVA, PhD. Student, ULIM

The Moldovan textile sector is a major domain of the country's export and still has a tremendous growth potential. The industry accounted for 1.5% of the GDP and 3.9 (NBS) of the manufacturing GDP. The textile cluster employed over 2,750 workers in 2010, 4,092 in 2011 and 4,118 in 2012. The most important export destinations for Moldovan textile producers are EU countries. Moldova's main competitive advantages include the competitive workforce and the fact that this is one of the cheapest locations. Most of these jobs are rural-based and taken by young women, who make up 85-95% of all T&A workers. The value of the manufactured textiles was € 33,8 million in 2010 and rose more than twice - up to € 68,14 million in 2011 and € 78,95 in 2012 (NBS). Moldova has an easy access to both CIS and European markets. Over 83 (NBS) companies operate in the Moldovan textile industry, most of them in CM (cut and make), CMT (cut, make and trim) processing. Major foreign partners for outsourcing are of Italian, German and Dutch origin, and include Dolce&Gabbana and Trussardi, for instance.

Key words: textiles, manufacturing, trade, advantages, competitiveness.

JEL Classification: L00, L1, L16, L23, L67

Introduction. The textiles and clothing industry is part of the developed industrial branches of the world, considerably exceeding such branches as: machine production, military-industrial complex, the production of means of transport and many other industries. In principle, the textile and clothing industry includes, above all, weaving, manufacture through knitting and crocheting, painting, carpets and rugs manufacture, making of natural and synthetic fibers of various lengths. The development of the textile and clothing is directly conditioned, by the population growth and its increasing welfare.

Thus, the consumption of textiles and clothing has increased in the last 20 years in Europe by 40%, in the U.S. – 70% and in Japan – 200%. In the world trade has been created a global market for sustainable textile production. The worldwide turnover in 2010 of export-import operations of textiles is estimated at 340 billion USD [6].

The main exporters of textile production are: China, India, Hong Kong, South Korea, Taiwan, Germany and Italy. A given position in the textile manufacturing markets belongs to Moldova.

Retrospective. The textile and clothing industry of Moldova started to grow after World War II. During period of 1947-1960, were prepared for production factories for knitting and crocheting, felting, of hosiery and lingerie in Chisinau, the plant for silk in Bender, the textile and hosiery textile factory in Orhei. In the 61-70s,

'61-70 au fost construite fabricile textile de țesere și de filare de bumbac în or. Bender (actualmente – or. Tighina), fabrica de materiale nețesute în or. Chișinău, fabrica de tricotațe și țesături în or. Rîbnița.

În anii următori au fost construite fabrica de confecții din tricotațe în or. Bălți, cel mai mare combinat de produse din bumbac din Europa, a fost reconstruit și extins, ca capacitate de producție, combinatul de mătase din or. Bender (or. Tighina).

were constructed textile factories by weaving and cotton spinning in Bender (now - Tighina), nonwovens materials plant in Chisinau, knitwear and fabrics factory in Rîbnita.

In following years, the knitwear and garment factory was built in Bălți, the largest factory of cotton products in Europe was rebuilt and expanded, in terms of production capacity of the silk plant from Bender (Tighina).

Tabelul 1/Table 1

**Numărul de întreprinderi și unități de producție din Republica Moldova, pe tipuri de activități, 2005-2012/
The number of enterprises and production units in the Moldova, by types of activities, 2005-2012**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Industrie – total/Industry - total	4615	4681	4749	4677	4922	5277	4895	4994
Industrie prelucrătoare/Manufacturing	3922	3980	4021	3999	4354	4630	4506	4509
din care:/of which								
Fabricarea produselor textile/The production of textile products	69	75	77	77	95	91	83	91
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte; prepararea și vopsirea blănușilor/The manufacture of wearing apparel, preparing and dyeing of fur	160	178	203	208	228	238	226	226

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=127&>.

Întreprinderile din ramura textilă și de confecții fabricau țesături din bumbac, pentru rochii, pentru căptușeală, țesături tehnice, pentru mobilă și tapițerie, tricotațe pentru îmbrăcăminte și lenjerie, confecții de ciorăpărie și mănuși din bumbac, combinate cu lână, din lână în amestec cu diverse fibre sintetice.

Dezvoltându-se dinamic, industria textilă și de confecții a Moldovei, în anul 1990, a produs 214 milioane metri liniari de țesătură, inclusiv: 152,8 milioane metri liniari de țesături de bumbac, 45,7 milioane metri liniari de țesături de mătase, 7,7 mii tone de fibre de lână, 31,6 mii tone de fire de bumbac, 5 418 mii m² de covoare și preșuri [1].

Enterprises in the textile and clothing branch manufactured cotton fabrics for dresses, for lining, for technical fabrics, for furniture and upholstery, knitwear for clothing and lingerie, hosiery garments and gloves of cotton, combined with wool, of wool mixed with various synthetic fibers.

Developing dynamically, the textiles and clothing industry of Moldova, in 1990, produced 214 million meters of fabric, including 152.8 million meters of cotton fabric, 45.7 million meters of silk fabrics, 7.700 tons of wool fabrics, 31.6 thousand tons of cotton yarn, 5.418 thousand sq. m. of carpets and rugs [1].

Tabelul 2/Table 2

**Structura producției industriale din Republica Moldova, pe tipuri de activități, 2005-2012/
The structure of the industrial production in Moldova, by types of activities, 2005-2012**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Fabricarea produselor textile, % / Textiles Manufacturing %	1,8	2,7	2,7	2,2	2,2	1,9	3,2	3,6
Țesături, mii m ² / Fabrics, sq. meters	116	107	201	174	111	55	20	10
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte; prepararea și vopsirea blănușilor,% / The manufacture of wearing apparel, dressing and dyeing of fur %	2,9	3,4	3,6	3,2	3,5	3,3	3,2	2,8
Articole de ciorăpărie, mii perechi / Articles of hosiery, thousands of pairs	1082	1518	1428	1558	1463	1288	1470	1443
Articole tricotate, mil. buc./ Knitwear, million pcs.	17,0	16,5	16,9	19,3	17,6	20,2	17,2	18,1
Articole de îmbrăcăminte pentru lucru, mii buc./ Clothing for work, thousand pieces.	3848,2	4528,0	5659,6	5580,9	4034,3	6190,7	6553,5	4789,8
Paltoane, impermeabile, canadiene, pelerine, hanorace, mii buc./ Overcoats, raincoats, capes, cloaks, anoraks, thousand pieces.	938,3	859,9	938,8	791,4	776,0	649,8	616,3	523,9
Costume și completuri, mii buc./Suits, thousand pieces	344,4	214,9	435,3	270,0	126,6	97,7	135,5	101,8
Sacouri, jachete și blazere, mii buc./Coats, jackets and blazers, thousand pieces.	513,5	709,1	509,0	601,4	565,4	458,4	502,9	578,4
Pantaloni lungi și scurți, salopete și șorturi, mii buc./ Trousers and shorts, overalls and shorts, thousand pieces	2452,3	2840,5	2258,4	1650,6	1529,7	1775,5	1613,2	1286,1
Rochii și sarafane, mii buc./ Dresses, thousand pieces	121,1	343,1	670,5	1013,1	734,7	798,9	1033,7	1458,6
Fuste și fuste-pantaloni, mii buc./ Skirts and trouser-skirts, thousand pieces	733,2	636,3	526,4	367,4	377,3	250,4	335,9	367,1
Bluze și cămăși pentru femei și fete, mii buc./ Blouses and shirts for women and girls, thousand pieces.	1983,8	2548,8	1823,8	1939,4	1920,2	1915,7	1835,4	2870,2

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=127&>.

În condițiile transformărilor de sistem în legătură cu trecerea la economia de piață, industria textilă și de confecții a Moldovei a suportat pierderi considerabile. Au fost rupte legăturile de cooperare cu întreprinderile intermediare din fostele țări sovietice, s-au redus semnificativ furnizările de materie primă, s-au restrâns piețele internă și externă, a crescut considerabil importul de producție textilă ieftină din Turcia, China și alte țări. Volumele de producție s-au redus brusc, iar o parte din întreprinderi au fost închise.

Către anul 1995, capacitatea de producție a țesăturilor de bumbac era folosită doar în proporție de 5%, a monofibrelor de lână – 38%, a materialelor nețesute – 9,6%, a articolelor din tricotațe – 11%, a ciorăpăriei – 9,8%, a covoarelor și preșurilor – 27,7%, galanteriei textile – 8,6% [1, p. 293-294].

Restructurarea, modernizarea și privatizarea întreprinderilor din ramură se desfășurau în condiții dificile. Complexul industrial unic, cu infrastructură consolidată și tehnică, bază organizațională și științifică dezvoltate, Combinatul de bumbac din Tiraspol Tirotext și-a păstrat statutul de întreprindere de stat.

Construcția sa a început în anul 1972 și s-a finisat definitiv în anul 1982. În componența întreprinderii intră fabricile de țesătorie, de finisaj, de cusătorie, serviciile tehnic-ingineresc și social. În cadrul întreprinderii sunt ocupați aproximativ 3 600 de muncitori. Principalele tipuri de activitate sunt: producția de fibre/fire, de țesături de bumbac și țesături mixte, confecții, pânză tricotată și croșetată și articole din acestea. Asortimentul fabricat include: țesături brute, țesături finisate (de furnitură, țesături imprimate, țesături cu bucle, șifonate), tricotațe, diverse confecții: assortiment de lenjerie de pat și de bucătărie, confecții din țesătură cu bucle și tricotată. Întreprinderea este dotată cu echipament tehnologic modern al producătorilor din Europa de Vest. Sistemul calității al întreprinderii este certificat conform standardului internațional ISO 9001-2000. De asemenea, este atestat și prin confirmarea corespunderii cerințelor standardului «Oeco-Tex Standart 100».

Volumul anual al vânzărilor constituie 112 milioane USD, din care 56% revin exportului. Producția întreprinderii este livrată pe piețele țărilor: Austria, Germania, Grecia, Italia, Olanda, Suedia, Elveția, Portugalia, România, Polonia și SUA. De asemenea, este comercializată prin intermediul cataloagelor QUELLE, ALDI, Jotex și Hemtex [8].

Combinatul de mătase din or. Bender (or. Tighina) produce țesături de mătase naturală și artificială, inclusiv și țesături Jacquard, stoffe decorative de mobilă, filtru diagonal, țesătură waffel și de bucătărie. Capacitatea acestuia a crescut în anul 1990 până la 50 mil. m² de țesătură anual, munca fiind desfășurată în 2 schimburi. Însă, în condițiile deficitului de materie primă, la întreprindere s-a creat o situație financiară dificilă. În decembrie 2009 a fost luată decizia de a include combinatul în componența complexului de bumbac „Tirotext”, ceea ce va permite lucrul mai eficient și reutilizarea tehnică.

Proiectul individual al privatizării prevedea realizarea modernizării producției de mătase și reutilizarea tehnică cu cheltuieli în acest scop de 800 mii de dolari SUA, precum și investirea până în 2012 a 2 milioane de dolari SUA pentru completarea capitalului circulant [7, 9].

Fabrica de covoare din Chișinău „Floare-Carpet” a fost fondată în anul 1978 și era specializată pe fabricarea de covoare de densitate mare: de lână pură (100% lână) și de lână (80% –

In terms of system transformations regarding the transition to a market economy, the textile and clothing industry of Moldova suffered considerable losses. Were broken ties of cooperation with intermediary firms from the former Soviet countries, raw material supplies were significantly reduced, domestic and foreign markets were limited, cheaper imports of textile production from Turkey, China and other countries considerably increased. Production volumes declined sharply, and some businesses were closed.

By 1995, the production capacity of cotton fabric was used only in a proportion of 5%, of wool fabric – 38%, nonwoven materials – 9.6%, of knitwear articles – 11%, of hosiery – 9.8%, of carpets and rugs – 27.7%, textile gallantry – 8.6% [1, p. 293-294].

Restructuration, modernization and privatization of the enterprises in the branch were held in harsh conditions. The single industrial complex, with enhanced infrastructure and mechanisms, organizational and scientific base developed in Tiraspol, the Cotton Plant Tirotext has retained its status of a state enterprise.

Construction began in 1972 and ended completely in 1982. The enterprise includes factories of weaving, finishing, sewing, technical-engineering and social services. In the enterprise are employed about 3.600 workers. The main types of activities are: the production of fiber/yarn, cotton fabrics and mixed fabrics, clothes, linen and knitted and crocheted articles. The range of manufactured goods includes: raw fabrics, finished fabrics (for accessories, printed fabrics, fabric loops, wrinkled), knitwear, different clothing: assortment of bed linen and kitchenware, clothing and knitted fabric loop. The company is equipped with modern equipment that is used by producers in Western Europe. The quality system of the company is certified according to the international standard ISO 9001-2000. Also, it is attested by confirming the compliance requirements of the standard "Oeco-Tex Standard 100".

The annual sales volume represents 112 million USD, out of which 56% belong to the exporter. Company production is delivered to the markets of: Austria, Germany, Greece, Italy, Netherlands, Sweden, Switzerland, Portugal, Romania, Poland and the USA. It is also sold through catalogs of Quelle, ALDI, Jotex and Hemtex [8].

The silk factory in Bender (Tighina) produces natural and artificial silk fabrics, including Jacquard fabrics, decorative fabrics for furniture, filter twill, Waffel and kitchen fabric. Its capacity increased in 1990 to 50 million sq. m. of fabric annually, and the work being carried out in two shifts. But in terms of raw material scarcity, the company has created a difficult financial situation. In December 2009 it was decided to include the factory in the complex of cotton "Tirotext", which will enable more efficient work and technical re-equipment.

The individual project of privatization stipulated the modernization of silk and technical re-equipment with the purpose of spending 800 thousand dollars, and investment by 2012 of U.S. \$ 2 mil to complete the circulating capital [7, 9].

The Carpet Factory located in Chisinau, "Floare-Carpet", was founded in 1978 and was specialized in manufacturing high density carpets: pure wool (100%

lână și 20% – poliamidă). În prezent, „Floare-Carpet” S.A. este lider printre combinatele de covoare din țările CSI după: tehnologia capacității de producție, indicatorii calității produselor de tip covoare și creativitatea artistică. Întreprinderea cuprinde întregul ciclu de producere a covoarelor din lână de oaie brută și este dotată cu linii de producție de tehnologie modernă și mașini ale producătorilor mondiali renumiți din Marea Britanie, Germania, Italia și Japonia. Fiecare covor este unic și este o creație a lucrului pictorilor. Calitatea produselor este confirmată de certificatul internațional EN ISO 9001, de mărcile comerciale internaționale WOOLMARK și WOOLBLENDMARK ale certificatului internațional pentru lână (International Wool Secretariat, IWS), precum și de un șir de premii de frunte la expoziții și prezentări internaționale în Spania, Marea Britanie și SUA [10].

Fabrica „Covoare-Ungheni” a fost fondată în anul 1980 și producea covoare din lână și polipropilenă. Practic toată materia primă era importată. În anul 2001, împreună cu compania belgiană „Unicorn Grup”, a fost creată întreprinderea mixtă moldo-belgiană „Moldabela” SRL, la care lucrează circa 400 de lucrători. Producția anuală constituie în jur de 3 mil. m² de confecții de tip covor. Volumul anual al vânzărilor depășește 20 milioane de dolari SUA. Întreprinderea a implementat sistemul de calitate EN ISO 9001: 2000. 90% din producție este exportată în: Rusia, Ucraina, România, Kazahstan, Polonia, Italia, Marea Britanie, Slovacia, Bulgaria, Serbia, Spania, SUA, Canada, Japonia, Australia ș.a. [14].

În anul 1998, în baza fabricii de tricotaje pentru îmbrăcăminte „Steaua”, a fost creată întreprinderea mixtă moldo-italiană „Steaua-Reds”, la care în prezent activează peste 250 de persoane.

Urmând tendințelor moderne ale modei, întreprinderea produce spectrul deplin de tricotaje pentru bărbați, femei și copii: pulovere, jachete, veste, eșarfe, căciuli, rochii, fuste ș.a. Volumul anual al vânzărilor cotează în jur de 2 milioane de dolari SUA.

70% din producție este exportată în Italia, Bulgaria, Rusia și alte țări. Întreprinderea execută mereu comenzi ale firmelor europene renumite [11].

În anul 1990, întreprinderea de producere a articolelor din tricotaje din or. Cahul „Tricon” a fost reorganizată în societate pe acțiuni specializată în producerea confecțiilor tricotate pentru femei, bărbați și copii, fabricate atât în serie, cât și la comanda firmelor străine din Austria, Germania, Italia, România și alte țări. Anual, întreprinderea alocă 600 mii de dolari SUA pentru modernizarea utilajului și perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor. „Tricon” SA participă permanent la concursuri și expoziții internaționale în Madrid, New York, Londra ș.a. Producția acesteia este apreciată înalt de către cumpărători și specialiști tehnologi [14].

De rând cu companiile renumite din ramură, a apărut un șir de întreprinderi noi nu prea mari, de tehnologie înaltă, care produc articole tricotate și cusute de calitate înaltă, printre care: „Vasconi-textil” SRL, „Galanta”, „Croitor Tricot”, întreprinderea mixtă moldo-turcă „Infiniti”, întreprinderea individuală „Olga Ceban” cu marca comercială renumită de lenjerie pentru femei „Ravetti” și altele [12, 13].

Metodologia de cercetare. Pentru analiza piețelor de export-import al textilelor și confecțiilor din acestea sunt utilizate metode economico-statistice, metode de analiză

wool) and wool (80-20% wool – polyamide). At the moment, "Floare-Carpet" is a leader among the CIS countries by: technology production capacity, product quality indicators of carpet type and artistic creativity. The organization covers the entire cycle for producing raw sheep wool carpets and is equipped with modern technology production lines and machines of renowned world producers in the UK, Germany, Italy and Japan. Each carpet is unique and is a creation of the work of painters. Product quality is confirmed by the international certificate ISO 9001 and international trademarks WOOLMARK and WOOLBLENDMARK of the international certificate for wool (International Wool Secretariat, IWS), as well as a number of leading awards at international exhibitions in Spain, UK and the U.S. [10].

The carpet factory "Covoare-Ungheni" was founded in 1980 and used to produce carpets of wool and polypropylene. Basically all the raw material was imported. In 2001, together with the Belgian company "Unicorn Group", was created the Moldovan- Belgian joint venture "Moldabela" Ltd., which employs about 400 workers. Annual production is around 3 million sq. m. of carpet products. The annual sales volume exceeds 20 mil. U.S. \$. The company has implemented quality system ISO 9001:2000. 90% of production is exported to Russia, Ukraine, Romania, Kazakhstan, Poland, Italy, Great Britain, Slovakia, Bulgaria, Serbia, Spain, USA, Canada, Japan, Australia etc. [14].

In 1998, the knitwear garment factory, "Steaua", created the Moldovan-Italian joint venture "Steaua – Reds", which currently employ over 250 people.

Following modern trends in fashion, the company produces the full range of knitwear for men, women and children: sweaters, jackets, vests, scarves, hats, dresses, skirts etc. The annual sales volume is about 2 million U.S.

70 % of the production is exported to Italy, Bulgaria, Russia and other countries. The organization always executes orders for famous European companies [11].

In 1990, the company producing articles of knitwear from Cahul "Tricon" was reorganized into a joint stock company specializing in the production of knitted garments for men, women and children, made both in series and orders for foreign companies from Austria, Germany, Italy, Romania and other countries. Annually, the company spends 600 thousand dollars for the modernization of the equipment and professional training of workers. "Tricon" SA takes part regularly in competitions and international exhibitions in Madrid, New York, London etc. Its production is highly appreciated by customers and technology specialists [14].

Along with renowned companies in the industry, appeared a number of new businesses not too large, of high technology, producing knitted and sewn high quality products, including "Vasconi – textile" LLC, "Galanta", "Croitor-Tricot", Moldovan – Turkish joint venture "Infiniti", individual enterprise "Olga Ceban" with the famous trademark of lingerie for women "Ravetti" and others [12, 13].

Research Methodology. For the analysis of export-import markets of textiles and clothing production, are used

comparativă, tabele și grafice analitice. Baza informațională a analizei constituie datele statistice ale Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova și calculele analitice ale autorului.

Rezultate empirice. Industria textilă și de confecții a Moldovei este caracterizată de un nivel înalt de operațiuni de export-import. Volumul comerțului extern de materiale textile și articole din acestea determină totalitatea bunurilor, ce constituie obiectul schimbului dintre Moldova și alte țări, care sporesc sau reduc resursele materiale ale țării în rezultatul importării sau exportării lor. Materialele textile și articolele din acestea se referă la secțiunea XI a Sistemului armonizat de codificare și descriere a mărfurilor (Harmonized Commodity Description and Coding System – HS-2002). Secțiunea indicată, XI, cuprinde următoarele capitole: 50 – mătase; 51 – lână, păr fin sau grosier de animale; fire și țesături din păr de cal; 52 – bumbac; 53 – alte fibre textile vegetale; fire din hârtie și țesături din fire de hârtie; 54 – filamente sintetice sau artificiale; 55 – fibre sintetice sau artificiale discontinue; 56 – vată, pâslă și materiale neșesute; fire speciale; sfori, funii, frânghii, și articole din acestea; 57 – covoare și alte acoperitoare de podea din materiale textile; 58 – țesături speciale; țesături cu smocuri; dantele; tapiserii; pasmanterii; broderii; 59 – țesături impregnate, îmbrăcate, acoperite sau stratificate; articole tehnice din materiale textile; 60 – materiale tricotate sau croșetate; 61 – îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte, tricotate sau croșetate; 62 – îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte, altele decât cele tricotate sau croșetate; 63 – alte articole textile confecționate.

Procesele economice din comerțul extern al Moldovei cu materiale textile și articole din acestea este dinamic, adică schimbător în timp. Dar, derularea acestor procese, într-o oarecare măsură, depinde de starea lor anterioară. Dinamicitatea poate fi reprezentat de funcția corespunzătoare, deseori neliniară, așa-numitul trend. Un alt indicator al procesului este durabilitatea, care, de obicei, în statistică se reflectă în variațiile (devierile) temporale (anuale) ale trendului. Cu cât variațiile sunt mai mici, cu atât procesul este durabil.

Dinamicitatea și durabilitatea proceselor și fenomenelor economice în comerțul extern al Moldovei cu materiale textile și articole din aceste materiale are impact semnificativ asupra caracteristicilor sale cantitative și calitative, ce sunt prezentate în Tabelul 1.

statistical methods for comparative analysis, tables and analytical graphs. The basic information is the statistical data analysis of the National Bureau of Statistics of Moldova and the analytical calculations of the author.

Empirical results. The textile and clothing industry of Moldova is characterized by a high level of export-import operations. The volume of foreign trade of textile materials and of textile articles determines all the goods that are exchanged between Moldova and other countries, which increase or reduce the material resources of the country as a result of their import or export. The textile materials and articles refer to Section XI of the Harmonized Commodity Description and Coding System – HS-2002. The indicated section XI contains the following chapters: 50 – silk, 51 – Wool, fine or coarse animal hair, yarn and woven horsehair, 52 – cotton, 53 – other vegetable textile fibers, paper yarn and woven fabrics paper, 54 – filaments; 55 – staple fibers, 56 – wadding, felt and nonwovens, special yarns, twine, cordage, ropes, cables and articles; 57 – carpets and other floor coverings textiles; 58 – special fabrics, tufted textile fabrics, lace, tapestries, trimmings, embroidery, 59 – impregnated fabrics, coated, covered or laminated; articles of textile materials, 60 – knitted or crocheted materials; 61 – apparel and accessories for garments, knitted or crocheted, 62 – clothing and clothing accessories, not knitted or crocheted, 63 – other textile articles.

The economic process of Moldova's foreign trade of textile materials and articles is dynamic, changing over time. But the development of such processes depends on its previous state to a large extent. The dynamics can be represented by the corresponding function that is often nonlinear, or the so-called trend. Another indicator is the sustainability of the process, which usually reflects the statistical temporal (annual) variations (deviations) of the trend. The smaller the deviation, the more sustainable is the process.

The dynamics and sustainability of the economic processes and phenomena in Moldova's foreign trade with textiles and articles of these materials has a significant impact on its quantitative and qualitative characteristics, which are presented in Table 1.

Tabelul 3/Table 3

Comerțul exterior al Republicii Moldova cu produse textile, 2000-2011 (mil. USD)
Moldova's foreign trade of textile products, 2000-2011 (millions USD)

Anii/ Years	Export, total/Total export	Produse textile/Textile products	în % / in %	Import, total/Total import	Produse textile/Textile products	în % / in %	Cifra de afaceri, produse textile/Turnover, textile products	Balanța la produse textile/The balance of textile products
2000	471,64	83,40	17,68	776,53	77,49	9,98	160,89	5,91
2001	565,49	104,09	18,40	892,23	92,06	10,32	195,15	12,03
2002	643,79	107,47	16,69	1038,00	100,57	9,69	208,04	6,90
2003	789,93	123,66	16,41	1402,35	118,42	8,44	248,08	11,24
2004	985,77	170,09	17,26	1768,53	150,57	8,51	320,66	19,52
2005	1091,25	193,94	17,77	2292,29	179,86	7,84	373,80	14,08
2006	1051,62	228,28	21,70	2693,18	206,52	7,67	434,80	21,76
2007	1341,74	276,29	20,59	3689,52	249,59	6,76	525,88	26,70
2008	1591,18	313,94	19,73	4898,76	285,43	5,83	599,37	28,51
2009	1282,98	257,79	20,09	3278,27	244,39	7,45	502,18	13,40
2010	1541,48	267,69	17,36	3855,29	282,33	7,32	550,02	-14,64
2011	2221,60	292,49	13,16	5191,60	320,42	6,17	612,91	-27,93

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md>, [1, 2, 3, 4, 5] și calculele autorilor, 2011/ <http://www.statistica.md>, [1, 2, 3, 4, 5] and authors' calculations, 2011.

Exporturile de mărfuri au totalizat 1719,4 mil. USD, volum superior celui realizat în perioada similară din anul 2012 cu 11,0%.

The exports of goods totaled 1719.4 million USD, a higher volume to the one achieved in the same period of 2012 by 11.0%.

Tabelul 4/Table 4

Exporturile de mărfuri în ianuarie-septembrie 2013
Exports of goods in January-September 2013

	Ianuarie-septembrie 2013/ January-September 2013		Structura, % / Structure, %		Gradul de influență a grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor și importurilor, % / The influence of country groups to increase (+), decrease (-) of exports and imports, %	
	mil. USD	în % față de ianuarie- septembrie 2012/ in % compared to January- September 2013	ianuarie-septembrie /January- September		ianuarie-septembrie/ January - September	
			2012	2013	2012	2013
EXPORT – total	1719,4	111,0	100,0	100,0	0,2	11,0
din care: / of which:						
țările Uniunii Europene (UE-28)/EU countries (EU-28)	790,4	109,6	46,6	46,0	-3,2	4,5
țările CSI/CIS countries	689,7	103,4	43,1	40,1	2,6	1,4
alte țări/other countries	239,3	149,7	10,3	13,9	0,8	5,1
IMPORT – total	3970,5	106,3	100,0	100,0	1,1	6,3
din care: / of which						
țările Uniunii Europene (UE-28)/EU countries	1776,2	107,4	44,3	44,7	0,2	3,3
țările CSI/CIS countries	1207,8	103,2	31,3	30,4	-0,6	1,0
alte țări/other countries	986,5	108,3	24,4	24,9	1,5	2,0
BALANȚA COMERCIALĂ – total/ THE TRADE BALANCE -total	-2251,1	103,0	100,0	100,0	x	x
din care:/of which:						
țările Uniunii Europene (UE-28)/EU countries (EU-28)	-985,8	105,8	42,6	43,8	x	x
țările CSI/CIS countries	-518,1	103,1	23,0	23,0	x	x
alte țări/other countries	-747,2	99,5	34,4	33,2	x	x

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4233&parent=0>

Comerțul extern al Moldovei cu materiale textile și articole din acestea este desfășurat, în principiu, pe piețele țărilor Uniunii Europene, țărilor CSI și altor țări. Or, 70% din vânzările de export au loc pe piețele țărilor Uniunii Europene, 7% – pe piețele țărilor CSI și 23% – pe piețele altor țări. Cu privire la import, 68% din achizițiile de import de materiale textile și articole din acestea au loc de pe piețele UE, 4% – de pe piețele CSI și 28% – din alte țări. Balanța comercială a materialelor textile și articolelor din acestea, în perioada aa.2000-2011, a crescut în Moldova de 3,8 ori și a constituit 612,91 milioane de dolari SUA în anul 2011, exportul textilelor majorându-se de 3,5 ori, iar importul – de 4,1 ori.

În ianuarie-septembrie 2013, exporturile de mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă, s-au plasat pe locul patru, deținând o cotă de 11,2% în totalul exporturilor. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri, ponderi importante au înregistrat exporturile de fire, țesături și articole textile (30,2% din totalul secțiunii și 3,4% – din totalul exporturilor). În ianuarie-septembrie 2013, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2012, s-au micșorat exporturile de fire, țesături și articole textile (-15,1%). Exporturile de articole manufacturate diverse s-au situat pe primul loc, cu o pondere de 22,0% în total exporturi. În cadrul acestei secțiuni de mărfuri, ponderi însemnate au cotat exporturile de îmbrăcăminte și accesorii (51,8% din totalul secțiunii și 11,4% – din totalul exporturilor).

Moldova's foreign trade of textile materials and textile articles is presented mainly on the markets of the European Union countries, CIS and other countries. However, 70% of export sales occur on markets of the European Union, 7% – on CIS markets and 23% – the markets of other countries. Regarding imports, 68% of import purchases of textiles and articles take place on the EU market, 4% – CIS markets and 28% – in other countries' markets. The trade balance of textile materials and textile articles in Moldova has increased 3.8 times during 2000-2011, and amounted to 612.91 million U.S. dollars in 2011, while textile exports increased by 3.5 times and imports – by 4.1 times.

In January-September 2013, the exports of manufactured goods, classified mainly by material, were placed on the fourth place, holding an 11.2% share in total exports. In this section of goods, important weights were recorded in exports of yarns, fabrics and textile articles (30.2% of the total section and 3.4% – of total exports). In January-September 2013 compared with the same period of 2012, exports have shrunk for yarns, fabrics and textile goods (-15.1%). Exports of different manufactured items were ranked first, accounting for 22.0% of the total exports. In this section of products, significant shares were priced on exports of clothing and accessories (51.8% of the total section and 11.4% – of the total exports).

Tabelul 5/Table 5

Exporturile de mărfuri, conform Clasificării Standard de Comerț Internațional, ianuarie-septembrie 2013
Exports of goods, according to the Standard Classification of International Trade, January-September 2013

	Ianuarie-septembrie 2013/ January-September 2013		Structura, %/ Structure, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, % / The influence of groups of goods on increase (+), decrease (-) of exports, %	
	mil. USD	în % față de ianuarie-septembrie 2012/in % compared to January-September 2012	ianuarie-septembrie/ January-September		ianuarie-septembrie/ January-September	
			2012	2013	2012	2013
EXPORT - total	1719,4	111,0	100,0	100,0	0,2	11,0
din care:/of which:						
Fibre textile (cu excepția lânii în fuior și a lânii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)/Textile fibers (except for flax wool and combed wool) and their wastes (not processed into yarn or fabric)	1,3	125,0	0,1	0,1	-0,1	0,0
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe/ Yarns, fabrics and textile goods, not included elsewhere and related products	58,2	84,9	4,4	3,4	1,1	-0,7
Îmbrăcăminte și accesorii/Clothing and accessories	195,5	100,6	12,5	11,4	-1,0	0,1
IMPORT - total	3970,5	106,3	100,0	100,0	1,1	6,3
din care:/of which:						
Fibre textile (cu excepția lânii în fuior și a lânii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)/Textile fibers (except for flax wool and combed wool) and their wastes (not processed into yarn or fabric)	9,8	87,8	0,3	0,2	0,0	-0,1
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe/ Yarns, fabrics and textile goods, not included elsewhere and related products	200,0	96,4	5,5	5,0	0,2	-0,2

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4233&parent=0>

Importurile de mărfuri manufacturate, clasificate după materia primă, au deținut o pondere de 18,5% în totalul importurilor, preponderente fiind firele, țesăturile și articolele textile (27,3% din totalul secțiunii și 5,0% – din totalul importurilor).

Imports of manufactured goods, classified mainly by raw material, held an 18.5% share in total imports, mainly being yarns, fabrics and textile articles (27.3% of the total section and 5.0% – of the total imports).

Tabelul 6/Table 6

Balanța comercială a Republicii Moldova pe principalele grupe de mărfuri, conform
Clasificării Standard de Comerț Internațional/Moldova's trade balance by main groups of goods,
according to the Standard Classification of International Trade

	Ianuarie-septembrie/ January-September		Ianuarie-septembrie 2013 în % față de ianuarie-septembrie 2012/ January-September 2013 in % compared to January-September 2012
	2012	2013	
BALANȚA COMERCIALĂ – total, mil. USD/ THE TRADE BALANCE – total, mil. USD	-2185,4	-2251,1	103,0
din care:/of which:			
Fibre textile (cu excepția lânii în fuior și a lânii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)/Textile fibers (except for flax wool and combed wool) and their wastes (not processed into yarn or fabric)	-10,1	-8,5	84,1
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe/ Yarns, fabrics and textile goods, not included elsewhere and related products	-139,0	-141,8	102,0
Îmbrăcăminte și accesorii/Clothing and accessories	127,1	116,7	91,8

Sursa/Source: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4233&parent=0>

În industria textilă și de confecții activează în jur de 50 de întreprinderi în care lucrează peste 15 mii de persoane. Industria textilă și de confecții deține avantaj concurențial

In the textile and clothing industry operate around 50 businesses. More than 15 thousand people are employed by these companies. The textile and clothing industry

după 3 direcții principale:

Raportul atractiv al productivității și cheltuielilor, în condițiile capacităților existente de producție de rezervă și cheltuielilor relativ mici pentru remunerarea muncii;

Posibilitatea de reacționa rapid la comenzilor externe;

Poziția geografică a Moldovei între Vest și Est, care determină viteza suficient de mare a accesului la piețe.

Întreprinderile textile din Moldova create în comun cu partenerii străini au arătat avantaje evidente ale productivității muncii și calitatea producției eliberate, și, în această direcție, industria textilă și de confecții poate servi platformă de export eficientă atât pentru Est, cât și pentru Vest.

De luat în considerare, de asemenea, că industria textilă și de confecții este destul de durabilă, ceea ce ne demonstrează și Tabelul 1. Tradițional, se consideră, că pozițiile principale de mărfuri de export în Moldova, conform secțiunilor Sistemului Armonizat, sunt secțiunea II – produse ale regnului vegetal și secțiunea IV a Sistemului Armonizat – produse ale industriei alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun. În anii 2000-2011, acestora le revenea de la 30 până la 50% din volumul exportului. Potențialul de export al industriei textile și de confecții este destul de mare și în structura generală a exportului completează armonios capitolele sus menționate.

Datele comparative cu privire la exportul produselor regnului vegetal, produselor alimentare, materialelor textile și articolelor din acestea sunt reflectate în Tabelul 7.

holds a competitive advantage based on three directions:

The attractive report of productivity and costs, under conditions of existing spare production capacities and relatively low costs for wages;

The ability to react quickly to external orders;

Moldova's geographical position between the East and the West, which determines the sufficient speed of access to markets.

The textile enterprises in Moldova developed jointly with foreign partners have shown clear benefits in productivity and quality of the released production, and in this direction the textiles and clothing export platform serves effectively both for the East and for the West.

To consider also that the textile and clothing industry is quite sustainable, which Table 1 demonstrates. Traditionally, it is considered that the main export positions of goods in Moldova, according to the Harmonized System sections are Section II – Vegetable products and Section IV of the HS – Food products, beverages, spirits, tobacco. In the years 2000-2011, they held 30 to 50% of the export volume. The export potential of the textile and clothing industry is quite high and the overall structure of exports harmoniously complements the aforementioned chapters.

Comparative data on the export of vegetable products, food products, textile materials and textile articles are shown in Table 7.

Tabelul 7/ Table 7

Date comparative privind exportul produselor, inclusiv textile, aa.2000-2011 (mil. USD)

Comparative data on the export of products, including textiles, 2000-2011 (million USD)

Anii/ Years	Export total/ Total export	II-Produsele regnului vegetal/II- Vegetable products	IV-Produse alimentare/IV- Food products	XI-Produse textile/ XI-Textile products	Suma (3, 4, 5) / Total (3, 4, 5)	Coloana 6/2, în %/ Column 6/2, in %
1	2	3	4	5	6	7
2000	471,64	65,86	198,40	83,40	347,66	73,71
2001	565,49	78,76	251,58	104,09	434,43	76,82
2002	643,79	106,07	267,36	107,47	480,90	74,70
2003	789,93	91,24	314,34	129,66	535,24	67,76
2004	985,17	119,97	345,88	170,09	635,94	64,55
2005	1091,25	131,90	395,97	193,94	721,81	66,14
2006	1051,62	136,49	276,37	228,28	641,14	60,97
2007	1341,74	162,87	275,97	276,29	715,13	53,30
2008	1591,18	210,09	311,91	313,94	835,34	52,53
2009	1282,98	263,88	281,01	257,79	802,68	62,56
2010	1541,48	340,71	316,94	267,69	925,34	60,03
2011	2221,60	391,98	337,22	292,49	1021,69	45,99

Sursa/ Source: <http://www.statistica.md>, [1, 2, 3, 4, 5] și calculele autorilor.

Analiza datelor din Tabelul 7 permite evidențierea a 3 capitole principale (II, IV, XI) ale exportului moldovenesc. Volumul sumar al vânzărilor de export cu mărfuri din aceste compartimente, în perioada anilor 2000-2011, a crescut aproape de 3 ori de la 347,66 milioane de dolari SUA în anul 2000 până la 1 021,69 milioane de dolari SUA în anul 2011. Deși ponderea acestor capitole în volumul total al exportului s-a redus de la 70% la începutul perioadei la 45% în anul 2011, acestea rămân cele mai importante pe piețele de export ale Moldovei.

Perspective pentru exportul produselor textile pe piața europeană

Textilele de origine chineză, ce au inundat piețele

The analysis of the data in Table 7 allows highlighting the 3 main chapters (II, IV, and XI) of the Moldovan exports. The total volume of export sales of goods of these chapters, in the period 2000-2011 increased almost 3 times, from U.S. \$ 347.66 million in 2000 to 1021.69 U.S. dollars in 2011. Although these chapters share in total exports fell from 70% to 45% at the beginning of 2011, they remain the most important export markets of Moldova.

Prospects for exports of textile products on the European market

Chinese textiles that have flooded the world markets

mondiale, au provocat panică în rândul țărilor dezvoltate ale Europei și SUA. Îmbrăcămintea ieftină, cu calitate îmbunătățită, adusă în cantități foarte mari, a provocat producătorilor autohtoni pierderi colosale. Drept consecință, au avut loc în masă reduceri de personal, falimentul uzinelor și fabricilor. Dacă situația nu se va schimba în anul următor, industriașii europeni nu exclud lichidarea ramurii lor textile ca atare.

Disputa dintre UE și China. Consecințele competitivității. Conform datelor OCDE, industria textilă și de confecții, în prezent, intră în numărul ramurilor mondiale cele mai dezvoltate cu volum anual de producție de 1,4 miliarde de dolari SUA, depășind construcția de mașini și autovehicole, complexul militar-industrial și industria chimică. Dintre producătorii mondiali de textile se evidențiază ca lider China (28%), țările UE (15%) și SUA (6%). Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii sunt, în același timp, importatorii principali de textile (20 și 22%, respectiv). Rezultat al profitabilității înalte și al cererii mereu crescânde, în prezent, industria textilă reprezintă punctul de mijloc al concurenței acerbe între țările occidentale dezvoltate și țările lumii a treia. Uniunea Europeană este cel mai mare exportator mondial de textile și al doilea după importanță exportator de îmbrăcăminte, în industria ușoară (balanța depășește 200 mld. EUR) a căruia activează peste 2 milioane de persoane. Printre țările europene producătoare de țesături și îmbrăcăminte se evidențiază Portugalia (22%), Italia (12%), Franța și Spania (câte 6%), orientate spre fabricarea de produse de calitate înaltă și scumpe. Volumul comerțului dintre UE și Republica Populară Chineză (RPC) a atins anul trecut 163 miliarde de dolari SUA. Din anul 1974, comerțul mondial era reglementat de Aranjamentul Multifibră cu privire la limitarea importurilor de textile și confecții. Odată cu crearea Organizația Mondială a Comerțului (OMC), în anul 1995, de către țările UE, SUA și Canada a fost semnat Acordul privind Comerțul cu Textile și Confecții, care limita accesul țărilor în curs de dezvoltare la piețele lor prin aplicarea cotelor asupra exportului de textile. Odată cu abrogarea acestui document (01.01.2005), toate țările membre ale OMC au obținut acces nelimitat la aceste piețe, ceea ce a rezultat cu creșterea tumultuoasă a exportului chinez. Astfel, doar timp de trei luni ale acestui an, exportul de pulovere din RPC în țările UE a crescut cu 543%, a ștrampilor chinezi, în ianuarie-februarie – cu 1940%, pantaloni pentru bărbați, în primul trimestru – cu 413%, de maiouri chineze – cu 187%. Din contul exportului de textile, viteza de creștere a proficitului balanței comerciale a Chinei a crescut în acest an de 5 ori, în iunie 2005 creșterea acestuia a constituit aproape 10 miliarde de dolari SUA. În așa ritmuri, în anul 2006, China deținea potențial suficient de a elimina de piață producătorii americani și europeni. Evaluând corect situația, pentru început SUA, iar apoi UE au introdus în cadrul OMC controlul asupra importului textilelor din China. Acest lucru a fost făcut legal: odată cu aderarea Chinei la OMC, cu aceasta au fost semnate acorduri, prin care Uniunea Europeană și SUA defineau posibilitatea de a aplica taxe de protecție contra mărfurilor chineze în cazul amenințării producătorilor autohtoni pe parcursul a 3 ani după încetarea perioadei de vigoare a acordului dat. Pragul de jos al cotelor a constituit 7,5% (adică, chinezii au dreptul să majoreze anual nivelul existent al exportului mărfurilor sale cel puțin cu 7,5%).

caused panic among the developed countries of Europe and the U.S. Cheap clothing, of improved quality, made in large amounts caused huge losses for domestic producers. As a result, there were mass layoffs, plants and factories declaring bankruptcy. If the situation does not change in the next year, European industrialists do not exclude their winding of the textile industry as such.

The dispute between the EU and China. Consequences of competitiveness. According to OECD data, textiles and clothing, currently are included in the number of developed branches in the world with an annual production capacity of 1.4 billion U.S. dollars, exceeding machine and cars production, military-industrial complex and the chemical industry. Among the world's leading manufacturers of textiles, can be highlighted the following: China (28%), the EU (15%) and the U.S. (6%). The European Union and the United States are at the same time the main importers of textiles (20 and 22%, respectively). The result of higher profitability and the increasing demand currently represents the textiles industry midpoint of fierce competition between western developed countries and third world countries. The EU is the largest exporter of textiles and clothing, and the second important in light industry exports (the trade balance exceeds 200 billion EUR), and which employs over 2 million people. Among the European countries that produce textiles and apparel are highlighted: Portugal (22%), Italy (12%), France and Spain (6% each), oriented to the manufacture of high quality and expensive products. The volume of trade between the EU and the Republic of China (PRC) last year reached 163 billion U.S. dollars. Since 1974, the world trade was governed by the Multifiber Arrangement regarding import limits of textiles and clothing. With the creation of the World Trade Organization (WTO), in 1995 the EU countries, USA and Canada signed the Agreement on Trade in Textiles and Clothing, which limits the developing countries' access to their markets by applying quotas on exports of textiles. Once this document was approved (01.01.2005), all WTO members have obtained access to these markets, which resulted in a tumultuous increase of Chinese exports. Thus, only three months of this year, the export of sweaters from the PRC to the EU countries increased by 543%, the Chinese stockings in January-February – 1940%, trousers for men, in the first quarter – by 413%, the Chinese shirts - 187%. The exports of textiles account a growth rate in China's trade balance of 5 times this year; in June 2005 its growth was nearly 10 billion U.S. dollars. With such rates, in 2006, China had sufficient potential to remove American and European producers from the market. Properly assessing the situation, the U.S. first, and then the WTO EU introduced control over textile imports from China. This was made legal: with China's accession to WTO, have been signed agreements with them, and the European Union and the United States defined the ability to charge for protection against Chinese goods if the threat of domestic producers during the 3 years after the forceful termination of the given period. The lower threshold quota was 7.5% (ie, the Chinese have the right

În acel moment s-a creat situația de pat. Profitând de pauza dintre semnarea acordurilor privind cotele și intrarea în vigoare a acestora, importatorii europeni au achiziționat din China îmbrăcăminte în sumă de peste 4 miliarde de dolari SUA. Când, însă producția supra cotă a început a veni la depozitele vamale în cantități enorme, organele de conducere ale UE s-au pomenit în fața perspectivei de ruinare a importatorilor săi. Pe de altă parte, devamarea mărfurilor însemna dezavuarea acordului privind cotele. După negocieri de lungă durată cu China, totuși a fost luată decizia de a considera o jumătate din producția importată drept cotă pentru anul 2006, iar cealaltă jumătate – de a devama în mod obișnuit, iar pierderile să fie suportate de ambele părți în mod egal.

Desigur, se poate presupune, că urmare a cotării textilelor chineze pe parcursul a trei ani, UE și SUA nu au avut mult de profitat, întrucât aceeași cantitate poate fi livrată prin intermediul țărilor lumii a treia. Dar nu era exclus, ca după trei ani, liderii UE și SUA să fie inundați din nou de un val de textile chineze.

Trebuie de recunoscut, că nu este ușor a face față concurenței mărfurilor ieftine și calitative. De asemenea, cotele stabilite nu pot salva producătorii europeni, întrucât mai sunt așa țări, ca Bangladesh și Costa-Rica, gata oricând, la prima ocazie, să majoreze ambițios producția de consum larg. Chinezii sunt invinuiți de un joc neonest, care se desfășoară în condiții inechitabile. Federația internațională a muncitorilor în industria textilă, a confecțiilor și a pielii (ITGLWF) a declarat, că începând cu anul 2005, în UE se închid zilnic 50 de întreprinderi din domeniul industriei ușoare, își pierd locul de muncă peste o mie de oameni. În SUA, de la începutul anului au rămas fără loc de muncă peste 17 mii de specialiști, au fost închise zeci de întreprinderi.

Avantajele Chinei. Un factor important de influență asupra consumului de produse textile este factorul prețului. Reducerea prețului textilelor, de exemplu, cu 10% conduce la creșterea nivelului de consum al textilelor cu 0,4%. Regimul existent în China permite menținerea celei mai mici pe piața mondială remunerări a muncii, a săptămânii de muncă mai mari, a unui asortiment foarte larg de produse și a unei flexibilități uimitoare a producției. De asemenea, spre deosebire de alte țări în curs de dezvoltare, de exemplu, Bangladesh, întreprinderile RPC activează în baza materiei prime proprii.

În China, producătorii se bucură de un suport considerabil din partea statului. Orice întreprindere chineză mică sau mijlocie primește:

- ajutor financiar direct, inclusiv acordarea de credite concesionale, împrumuturi și granturi destinate;
- impozitarea preferențială (primul an – scutire totală de impozite, al doilea și al treilea an – scutire de impozitul pe activitatea antreprenorială, scutirea poate fi prelungită până la 5 ani);
- organizarea și finanțarea de către stat a recalificării antreprenorilor;
- crearea și asigurarea centrelor tehnice de consulting specializate de stat pentru suportul producătorilor;
- scutire suplimentară de impozit la implementarea la întreprindere a tehnicii noi și a inovațiilor;
- subsidii suplimentare întreprinderilor la creșterea

to increase the existing level of its annual exports of goods by at least 7.5%).

At that time was created a bed situation. Taking advantage of the break between the signing of agreements on quotas and their entry into force, European importers have purchased clothing from China worth over 4 billion dollars. But when quota over production began to come to the bonded warehouses in enormous quantities, the EU governing bodies have found themselves faced with the prospect of ruining its importers. On the other hand, clearance of goods meant to disapprove the agreement on quotas. After lengthy negotiations with China, however, it was decided to consider one half of imported production as subject for quotation for 2006 and the other half – to apply customs clearance as usual, but losses should be incurred by both parties equally.

Of course, it can be assumed that due to the Chinese textile listing over three years, the EU and the U.S. have not had much to benefit from, whereas the same quantity may be delivered via third world countries. But it was not excluded that after three years, EU and U.S. leaders will again be inundated by a wave of Chinese textiles.

It must be recognized that, it is not easy to face a competition of cheap and quality goods. Also, setting quotas cannot save European manufacturers, as countries such as Bangladesh and Costa Rica are ready, at the first opportunity, to increase ambitiously the production of goods. The Chinese are accused of a dishonest game, held under unfair conditions. The International Federation of Workers in the textile, apparel and leather industry (ITGLWF) said that since 2005, the EU daily closes 50 light industry enterprises and a thousand people lose their jobs. In the U.S. daily remain unemployed over 17 thousand of specialists, dozens of businesses were closed.

China's advantages. An important factor of influence in the consumption of textile products is the price factor. Reducing the price of textiles, for example, by 10 % leads to an increase in the consumption of textiles by 0.4%. The existing regime in China is capable of maintaining the lowest world market remuneration, of a longer working week, a very wide range of products and an amazing flexibility of production. Also, unlike other developing countries, for example, Bangladesh, PRC enterprises work based on their own raw materials.

In China, the manufacturers enjoy considerable support from the state. Any small or medium sized Chinese company receives:

- direct financial assistance, including the provision of concessional loans and grants;
- tax privileges (first year - total exemption from taxes, the second and third year - entrepreneurship tax exemption, the exemption may be extended up to 5 years);
- organization and state funding for retraining entrepreneurs;
- creation of technical centers providing specialized consulting by the state in order to support producers;
- additional exemption from tax on the enterprise implementation of new techniques and innovations;
- additional subsidies for companies with increasing

specializării și cooperării, care să crească nivelul competitivității producției și multe altele.

În afară de acestea, întreprinderile chineze sunt scutite de toate impozitele la importul materiei prime, de exemplu, fibre sau țesături, și sunt susținute din toate punctele de vedere în exportul produselor gata fabricate. Exportatorii, de asemenea, sunt scutiți de impozite.

În ultimii 3 ani, investițiile în industria ușoară a RPC au constituit 21 miliarde de dolari SUA. O parte considerabilă a acestor mijloace a parvenit de la concernele europene și americane. Creșterea capacității de producție a constituit în aceeași perioadă 50%.

În prezent, în fața economiei chineze, crescând foarte rapid, este pusă sarcina de a asigura piețe de desfacere pentru producția sa. Nimeni nu are dubii, că obținând poziții sigure pe piețele interne ale multor țări, China va începe să dicteze regulile jocului. Este absolut evident și faptul, că țara va spori mereu calitatea producției, transferând prin aceasta însuși producțiile europene. Deja în prezent, în China există companii transnaționale și lideri renumiți – aceștia sunt atrași tot mai mult de posibilitatea utilizării bazei chineze de producție pentru propriile branduri.

Consecințe liberalizării comerțului cu produse textile. Comercianții de îmbrăcăminte au început a obține profituri fantastice. Astfel, firma suedeză H&M – cel mai mare jucător pe piața europeană – a înregistrat în primul trimestru al anului 2005 o creștere a profitului de 29%, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2004.

Din războiul textil dintre UE, SUA și China, au câștigat țările lumii a treia. Cel mai mare discounter Wal-Mart, care achiziționează anual din India haine în valoare de 350 milioane de dolari SUA, deja a declarat intenția de a dubla această cifră în următorii 2 ani. Se consideră, că India și Pakistan au câștigat din anularea cotelor în măsură egală Chinei. India, ca și alte țări ce au suferit din cauza tsunamelor, a beneficiat la începutul anului de preferințe comerciale conform Sistemului Generalizat de Preferințe și acest factor, de asemenea, a fost în dezavantajul producătorilor europeni.

În afară de acestea, anularea cotelor a creat toate condițiile pentru outsourcing. Actualmente, centrul industriei ușoare s-a strămutat în țările cu cheltuieli mai mici pentru forța de muncă; astfel, deja 60% din firmele franceze fabrică produse peste hotare. De exemplu, în Bangladesh, în anul 1990, se numărau 800 de fabrici, unde activau 400 mii de persoane, în 2005 acești indicatori au constituit 4 mii și, respectiv, 2 milioane.

Conform prognozelor analiticilor, liberalizarea comerțului cu produse ale industriei ușoare se va reflecta mai bolnăvicios asupra țărilor în curs de dezvoltare. Ponderea produselor textile în exportul mondial a constituit: 80% – Bangladesh, 70% – Pakistan și Campucia, 50% – Sri Lanka, 40% – Tunisia și circa 40% – Turcia, Kenia, Cambogia, Maurițiu și alte țări emergente, țări care au declarat despre reducerea producției. În Bangladesh, în acest an, pierderile din reducerea exportului cu textile vor atinge cifra de 650 milioane de dolari SUA și disponibilizări a peste un milion de persoane, din care 9/10 femei, ce riscă să rămână fără surse de existență.

Concluzii. Analiza efectuată privind industria textilă și de confecții a Republicii Moldova permite formularea următoarelor concluzii:

specialization and cooperation, increasing the competitiveness of production and more.

In addition, Chinese enterprises are exempt from all taxes on the import of raw materials, so for example, fibers or fabrics, are supported in all views in exporting manufactured products. Exporters also exempt from taxes.

In last three years, investments in light industry of the PRC accounted for 21 billion U.S. dollars. A considerable part of these funds was received from European and American conglomerates. The increase in production capacity in the same period was 50%.

Today, in front of the Chinese economy, which is growing very fast, it is putted the task of ensuring markets for production. Nobody doubts that with obtaining of secure positions on the markets of many countries, China will begin to dictate the game. It is obvious the fact that the country will always increase the quality of output, passing through this very European productions. Already today, transnational companies in China are renowned leaders – they are increasingly attracted by the possibility of using the Chinese base for their own brands.

Consequences of trade liberalization for textile products. Garment traders began to get fantastic profits. The Swedish company H&M - the largest player in the European market - recorded in the first quarter of 2005 a profit growth of 29% - compared to the same period of 2004.

From the textile war between the EU, U.S. and China, the third world countries won. The biggest discounter, Wal-Mart, purchases clothes from India with an annual worth of U.S. \$ 350 million, and has already declared its intention to double this figure in the next two years. It is believed that India and Pakistan have gained from China's cancellation of allowances equal measures. India, like other countries that have suffered tsunamis benefited early from trade preferences under the Generalized System of Preferences, and this factor also is a disadvantage for European producers.

In addition, cancellation of allowances created all the conditions for outsourcing. Currently, the light industry's center resettled to countries with lower costs for labor, therefor already 60% of French companies manufacture products abroad. For example, in Bangladesh, in 1990, there were 800 factories, where 400.000 people were working and in 2005 these indicators were 4000 and, respectively, 2 million.

According to analysts' forecasts, the liberalization of trade I the light industry will reflect sickly on developing countries. The share of world exports of textile products constituted: 80% – Bangladesh, 70% – Pakistan and Campucia, 50% – Sri Lanka, 40% – Tunisia, and about 40% – Turkey, Kenya, Cambodia, Mauritius and other emerging countries that said about reducing their production. In Bangladesh, this year, losses of the reduced exports of textiles reached 650 million U.S. dollars and layoffs were over a million people, of which 9/10 women at risk of running out of financial sources.

Conclusions. The analysis performed on the textile

În pofida condițiilor dificile ale etapei de tranziție, industria textilă, încă în anul 2000, a ocupat unul din locurile de frunte în structura producției industriale a economiei naționale.

Industria textilă și de confecții este caracterizată de un nivel destul de înalt de durabilitate în situații de criză și de capacitatea de a restabili rapid volumele de producție și de vânzare de până la criză.

În structura economiei Moldovei, industria textilă și de confecții se manifestă ca ramură de stabilizare privind crearea locurilor de muncă și atragerea forței de muncă, ca ramură ce produce mărfuri competitive și asigură un nivel destul de înalt al vânzărilor de export.

Încă din anul 2000, industria textilă și de confecții s-a clasat în primele trei compartimente principale ale exportului moldovenesc, de rând cu secțiunea II al Sistemului armonizat – Produse din regnul vegetal – și secțiunea IV – produse ale industriei alimentare.

Industria textilă și de confecții prezintă interes considerabil pentru investitorii străini datorită poziției geografice a Republicii Moldovei, cheltuielilor relativ mici de producție și calificării acceptabile a muncitorilor. Un șir de întreprinderi italiene, germane, belgiene, turce și altele au creat în Moldova întreprinderi mixte în sfera industriei textile și de confecții. Acest proces pozitiv va continua și în următorii ani.

and clothing industry of Moldova allows to make the following conclusions:

Despite the difficult conditions of the transition phase, in 2000, the textile industry occupied one of the leading positions in the production structure of the economy.

The textile and clothing industry is characterized by a rather high level of sustainability in situations of crisis and the ability to quickly restore production and sales volumes achieved before the crisis.

In the structure of the economy of Moldova, the textiles and clothing industry is manifested as a stabilization branch by creating jobs and attracting labor, as well as producing industry of competitive goods industry and which provides a rather high level of export sales.

Since 2000, the textile and clothing industry came within the three main compartments of Moldova's exports, along with Section II of HS – vegetable products – and Section IV – Food products.

The textile and apparel industry presents a considerable interest for foreign investors due to the geographical position of Moldova, the relatively low costs of production and qualification acceptable to the workers. A number of Italian enterprises, German, Belgian, Turkish and others have created joint ventures in Moldova within the textile and clothing industry. This positive development will continue in the coming years.

Referințe bibliografice / References

1. ЧЕРНОВА, А. Текстильная промышленность Молдовы: результаты, проблемы, перспективы. In: Studii Economice. 2012, anul 6, nr. 1-2, pp. 95-102.
2. THE DUTCH MOLDOVAN BUSINESS COUNCIL. Textile & apparel sector Moldova [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://dmbc.nl/wp-content/uploads/2012/10/Brochure-textile-sector-Moldova1.pdf>
3. DEPARTAMENTUL STATISTICĂ ȘI SOCIOLOGIE AL REPUBLICII MOLDOVA. *Anuarul statistic al Republicii Moldova, 2002 = Статистический ежегодник Республики Молдова, 2002: статистический материал*. Chișinău: Statistica, 2002. 525 p. ISBN 978-9975-9713-1-8.
4. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Anuarul statistic al Republicii Moldova, 2009 = Статистический ежегодник Республики Молдова, 2009 = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova, 2009*. Chișinău: Statistica, 2009. 576 p. ISBN 978-9975-4068-0-2.
5. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Anuarul statistic al Republicii Moldova, 2011 = Статистический ежегодник Республики Молдова, 2011 = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova, 2011*. Chișinău: Statistica, 2011. 564 p. ISBN 978-9975-51-311-1.
6. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Comerțul exterior al Republicii Moldova 2001-2005: anuar statistic = External Trade of the Republic of Moldova 2001-2005: statistical yearbook*. Chișinău: Statistica, 2006. 791 p. ISBN 978-9975-9786-1-3.
7. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Comerțul exterior al Republicii Moldova 2006: anuar statistic = External Trade of the Republic of Moldova 2006: statistical yearbook*. Chișinău: Statistica, 2007. 668 p. ISBN 978-9975-901-4-4.
8. Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2013 [accesat 21 ianuarie 2014]. Disponibil: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&id=168&id=4233&parent=0>
9. Textile World [accesat 25 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.textileworld.com>
10. Маркетинговые исследования рынков. Текстиль и легкая промышленность [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.cotton.ru>
11. ТИРОТЕКС - Крупнейший производитель текстиля в Европе [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.tirotex.com>
12. Новый Регион 2 [accesat 14 ianuarie 2014]. Disponibil: <http://www.nr2.ru>
13. Floare-Carpet SA [accesat 21 decembrie 2013]. Disponibil: <http://www.floare-carpet.md>
14. Steaua Reds SA [accesat 21 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.steauareds.md>
15. Vasconi SA [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.vasconi.md>
16. Î.I „Olga Ceban” [accesat 21 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.ravetti.md>
17. Tricon SA [accesat 26 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://www.tricon.md/>

Recomandat spre publicare: 15.11.2013